

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

факультет журналістики

кафедра прикладної лінгвістики та літературознавства

кафедра іноземних мов

кафедра журналістики

кафедра філософії

**КОНЦЕПТИ, ДИСКУРС І ЕТИКА КОМУНІКАЦІЇ: ЛІНГВІСТИЧНІ,
ЖУРНАЛІСТСЬКІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ**

Матеріали міжкафедрального круглого столу

27 березня 2026 року

Одеса – 2026

**УДК 81'42:174.4:070(049.2)
К653**

Круглий стіл проведено відповідно до наказу ректора Національного університету «Одеська юридична академія» від 03 березня 2026 р. № 462-59

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи, доктор юридичних наук, професор.

Заступники голови оргкомітету:

Олена СКАЛАЦЬКА – декан факультету журналістики, доктор філософських наук, професор.

Мирослава МАМИЧ – завідувач кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, доктор філологічних наук, професор.

Олексій ФЕДОТОВ – начальник науково-дослідної частини, доктор юридичних наук, професор.

Робоча група:

Юлія ТОМЧАКОВСЬКА – завідувач кафедри іноземних мов, доктор філологічних наук, доцент.

Вікторія КОЛКУТІНА – завідувач кафедри журналістики, доктор філологічних наук, професор.

Ігор ШАМША – в.о. завідувача кафедри філософії, кандидат філософських наук, доцент.

Анастасія КІСЕЛЬОВА – доцент кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, кандидат філологічних наук, доцент.

Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки НУ «ОЮА»

Метою круглого столу було осмислення ролі мови, комунікації та дискурсивних практик у сучасному суспільстві, а також етичних засад інформаційної взаємодії в умовах розвитку медіа й цифрових технологій. Учасники обговорили проблеми медійних маніпуляцій, поширення фейкової інформації, етики комунікації, меж свободи слова та впливу соціальних мереж і генеративного штучного інтелекту на суспільну свідомість. Окрему увагу приділено лінгвістичним і філософським аспектам формування смислів, істини та відповідальності за комунікативні дії. У підсумку наголошено на важливості критичного мислення та формування етично відповідального інформаційного середовища.

Матеріали та пристатейна література публікуються в авторській редакції. За достовірність фактичної інформації у публікаціях відповідальність несуть автори.

Концепти, дискурс і етика комунікації: лінгвістичні, журналістські та філософські виміри : матеріали міжкафедр. круглого столу (м. Одеса , 27 березня 2026 р) / упоряд.: М. В. Мамич. Одеса : НУ «Одеська юридична академія», 2026. 110 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/32787> ;DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.32787>

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

Сташук Т.

Лексичні особливості англомовних астрологічних прогнозів70

Строченко Л.

Концептуалізація феномену геніальності в англомовних наївній і науковій картинах світу.....74

Телецька Т.

Репрезентація концепту «свобода» у політичному дискурсі (на матеріалі промов Е. Макрона).....78

Томчаковська Ю.

Концепт *waag* в англомовному медіадискурсі.....81

Томчаковський О.

Освітній дискурс як полікодовий феномен..... 85

Тупікова Т.

Англійські запозичення в сучасній німецькій юридичній термінології та проблеми їх перекладу українською мовою.....88

Чубук О.

Платформізація журналістики і нова логіка побудови медіаісторій.....92

Шамша І.

Музика як комунікація: антропологічні засади.....97

Шевченко-Бітенська О.

Юридична термінологія в умовах цифровізації права: тенденції, трансформації та європейський вимір.....102

Тетяна ТУШКОВА,
кандидат філологічних наук, доцент
доцент кафедри іноземних мов
Національний університет
«Одеська юридична академія»

АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Сучасна німецька юридична мова формується в умовах активної глобалізації, інтернаціоналізації економічних процесів та зростаючого впливу англо-американської правової традиції. Одним із найбільш помітних проявів цих процесів є інтенсивне проникнення англіцизмів у правничу термінологію, особливо у сферах корпоративного, фінансового, договірної, банківського та міжнародного приватного права. Це явище безпосередньо впливає на юридичну практику, правотворчу діяльність і професійну комунікацію юристів, а також створює нові виклики для перекладацької діяльності, зокрема у німецько-українському мовному просторі.

Англіцизми в німецькій юридичній мові виникають під впливом кількох чинників. Насамперед це престиж англійської мови як глобальної мови міжнародного бізнесу та правничої комунікації. Важливу роль відіграє також процес інтеграції європейських економічних і правових систем, у межах якого німецьке право активно взаємодіє з правовими інститутами англо-американської системи загального права. Крім того, значна частина нових економічних та фінансових інструментів формувалася саме в англійськомовному середовищі, що сприяло безпосередньому запозиченню відповідної термінології (IDS, 2015).

У сучасних німецьких правових текстах функціонують різні типи англломовних запозичень. До них належать прямі англіцизми, які зберігають свою первісну форму, наприклад: Compliance, Due Diligence, Settlement, Corporate Governance. Поряд із ними поширені кальки та напівкальки, а також гібридні терміноутворення, що поєднують англійські й німецькі мовні елементи. Значну групу становлять і аббревіатури, зокрема KPI, ESG, IP, HR, які широко використовуються в юридичних і економічних текстах.

Показовим прикладом є термін Compliance, який у німецькому праві означає комплексну систему правових, організаційних та етичних заходів, спрямованих на забезпечення дотримання законодавства, внутрішніх корпоративних стандартів і принципів належного управління. Оскільки німецька мова не має повного лексичного відповідника для цього поняття, англіцизм зберігається без перекладу. В українській перекладацькій практиці доцільним є використання комбінованої стратегії – збереження англійського терміна з подальшим поясненням, наприклад: «комплаєнс (система забезпечення дотримання законодавства та корпоративних норм)».

Аналогічна ситуація спостерігається з терміном Due Diligence, який означає комплексну правову, фінансову та податкову перевірку діяльності компанії перед укладенням значних угод або інвестиційних операцій. Українські відповідники на кшталт «належна перевірка» або «комплексна перевірка» не завжди повністю відображають обсяг і функціональне призначення цього поняття. Тому в юридичній практиці часто використовується змішана форма перекладу – «Due Diligence (комплексна юридична та фінансова перевірка компанії)» (Busse, 1993).

У сфері договірного права поширеним є використання терміна Settlement, який позначає врегулювання спору шляхом переговорів або позасудової домовленості сторін. У німецькому праві традиційним аналогом виступає поняття Vergleich, однак англіцизм Settlement часто використовується для підкреслення міжнародного або комерційного

характеру правовідносин. Це створює додаткові труднощі під час перекладу, оскільки перекладач повинен враховувати контекст застосування терміна.

Особливо складними для перекладу є англіцизми *Covenants* та *Indemnity*, які активно використовуються у міжнародних комерційних договорах (Sandrini, 1999). Ці терміни відображають специфічні механізми договірних гарантій, відповідальності та розподілу ризиків, характерні для англо-американської правової системи. У континентальному праві, зокрема німецькому та українському, подібні правові конструкції не завжди мають прямі відповідники, що зумовлює необхідність застосування функціонально-описового перекладу.

У сфері корпоративного управління значну роль відіграють такі англіцизми, як *Shareholder Value* та *Stakeholder*. Вони виконують концептуальну функцію, відображаючи сучасні економічні підходи до управління компаніями. Відсутність чітко закріплених нормативних відповідників у німецькому та українському праві зумовлює необхідність використання пояснювальних перекладів у наукових і перекладних текстах.

Англійські запозичення активно використовуються й у сфері інтелектуальної власності, де поширеними є терміни *Intellectual Property*, *Know-how*, *Trademark*. Подібна ситуація спостерігається у трудовому праві (*Human Resources*), альтернативному вирішенні спорів (*ADR*, *Mediation*, *Arbitration*) та у сфері цифрового права (*Data Protection*, *Data Breach*, *Cybersecurity*). У німецьких правових текстах ці терміни нерідко функціонують паралельно з національними відповідниками, що може створювати термінологічну неоднозначність (BGB, 2020).

Проведений аналіз свідчить, що використання англіцизмів у німецькій юридичній мові сприяє ефективності міжнародної правничої комунікації, однак водночас ускладнює переклад і тлумачення правових текстів у національних правових системах. Для української перекладацької практики важливим є збалансований підхід, який поєднує збереження усталених

англомовних термінів із функціональним перекладом і поясненням їхнього правового змісту.

Отже, адекватний переклад англійських запозичень у німецькій юридичній термінології можливий лише за умови високого рівня лінгвістичної та правової компетентності перекладача. Такий підхід забезпечує точність, однозначність і наукову коректність юридичного тексту, а також сприяє ефективній міжкультурній правничій комунікації.

Література

1. Bundesministerium der Justiz. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB). (2020). 480 S.
2. Busse, D. (1993). Juristische Semantik: Grundfragen der juristischen Interpretationstheorie in sprachwissenschaftlicher Sicht. Berlin: Duncker & Humblot. 322 S.
3. Institut für Deutsche Sprache (IDS). Anglizismen im Deutschen: Sprachwandel und Norm. Mannheim, 2015. 256 S.
4. Sandrini, P. (1999). Translation zwischen Kultur und Kommunikation: Der Sonderfall Recht. Tübingen: Narr Verlag. 198 S.